

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive Method) ประเภทศึกษาสำรวจ (Survey Study) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเลือกตัวอย่างประชากร การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาในด้านการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ของชุมชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การวางแผนกำหนดนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายของโรงเรียนโดยชุมชน และการให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ทราบถึงความสำคัญของปัญหาคำนิยาม ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร

การเลือกตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้นำชุมชนของท้องถิ่น ผู้นำชุมชนของภาคเอกชน และผู้นำชุมชนของศาสนา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร 5 จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี นครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร โดยมีวิธีการเลือกตัวอย่างประชากรดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร มีอำเภอภายในจังหวัดทั้งหมด 28 อำเภอ มีตำบลภายใน 5 จังหวัดทั้งหมด 306 ตำบล และโรงเรียนประถมศึกษาภายใน 5 จังหวัดทั้งหมด 845 โรงเรียน การเลือกตัวอย่างประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) ตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1.1 การเลือกอำเภอ โดยการจับฉลากอำเภอจากทุกจังหวัดในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 ของ 28 อำเภอ จะได้ นนทบุรี 3 อำเภอ นครปฐม 4 อำเภอ ปทุมธานี 4 อำเภอ สมุทรปราการ 2 อำเภอ และสมุทรสาคร 1 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 14 อำเภอ (ดังตารางที่ 1)

1.2 การเลือกตำบล โดยการจับฉลากตำบลจากทุกอำเภอที่ได้ตามข้อ 1.1 โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 จะได้

จังหวัดนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด 4 ตำบล อำเภอบางบัวทอง 2 ตำบล อำเภอไทรน้อย 2 ตำบล
 จังหวัดนครปฐม อำเภอสามพราน 5 ตำบล อำเภอนครชัยศรี 7 ตำบล อำเภอบางเลน 5 ตำบล
 อำเภอดอนตูม 2 ตำบล

จังหวัดปทุมธานี อำเภอเมือง 4 ตำบล อำเภอลาดหลุมแก้ว

2 ตำบล อำเภอชัยบุรี 2 ตำบล

อำเภอคลองหลวง 2 ตำบล

จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอบางพลี 3 ตำบล

อำเภอพระประแดง 5 ตำบล

จังหวัดสมุทรสาคร อำเภอกระทุ่มแบน 3 ตำบล

รวมทั้งสิ้น 48 ตำบล จาก 159 ตำบล (ดังตารางที่ 1) (รายชื่อในภาคผนวก ข)

1.3 การเลือกโรงเรียน โดยการจับฉลากรายชื่อโรงเรียนจาก
ตำบลที่สุ่มได้ตามข้อ 1.2 ตำบลละ 1 โรงเรียน จะได้โรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 48 โรงเรียน
(ดังตารางที่ 1) (รายชื่อในภาคผนวก ค)

ตารางที่ 1 รายชื่อจังหวัด อำเภอ ตำบล และโรงเรียนตามจำนวนที่สุ่มได้

จังหวัดและอำเภอ ทั้งหมดใน เขตปริมณฑล	ร้อยละ 50 ของ อำเภอที่สุ่มได้	ตำบลทั้งหมด ของ อำเภอที่สุ่มได้	ร้อยละ 30 ของ ตำบลที่สุ่มได้	โรงเรียน ใน ตำบลที่สุ่มได้
--	-------------------------------------	---------------------------------------	------------------------------------	----------------------------------

จ.นนทบุรี (6)

อ.เมือง	อ.ปากเกร็ด	12	4	4
อ.ปากเกร็ด	อ.บางบัวทอง	7	2	2
อ.บางบัวทอง	อ.ไทรน้อย	7	2	2
อ.บางกรวย				
อ.บางใหญ่				
อ.ไทรน้อย				

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จังหวัดและอำเภอ ทั้งหมดใน เขตปริณิตล	ร้อยละ 50 ของ อำเภอที่สุ่มได้	ตำบลทั้งหมด ของ อำเภอที่สุ่มได้	ร้อยละ 30 ของ ตำบลที่สุ่มได้	โรงเรียน ใน ตำบลที่สุ่มได้
--	-------------------------------------	---------------------------------------	------------------------------------	----------------------------------

จ. นครปฐม (7)

อ. เมือง	อ. สามพราน	16	5	5
อ. สามพราน	อ. นครชัยศรี	23	7	7
อ. นครชัยศรี	อ. บางเลน	17	5	5
อ. บางเลน	อ. ดอนตูม	9	2	2
อ. กำแพงแสน				
อ. ดอนตูม				
กิ่ง อ. พุทธมณฑล				

จ. ปทุมธานี (7)

อ. เมือง	อ. เมือง	14	4	4
อ. ลาดหลุมแก้ว	อ. ลาดหลุมแก้ว	7	2	2
อ. สามโคก	อ. ชัยบุรี	6	2	2
อ. ลำลูกกา	อ. คลองหลวง	7	2	2
อ. ชัยบุรี				
อ. คลองหลวง				
อ. หนองเสือ				

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จังหวัดและอำเภอ ทั้งหมดใน เขตปริมาตร	ร้อยละ 50 ของ อำเภอที่สุ่มได้	ตำบลทั้งหมด ของ อำเภอที่สุ่มได้	ร้อยละ 30 ของ ตำบลที่สุ่มได้	โรงเรียน ใน ตำบลที่สุ่มได้
จ.สมุทรปราการ (5)				
อ.เมือง	อ.บางพลี	10	3	3
อ.พระประแดง	อ.พระประแดง	14	5	5
อ.บางบ่อ				
อ.บางพลี				
อ.พระสมุทรเจดีย์				
จ.สมุทรสาคร (3)				
อ.เมือง	อ.กระทุ่มแบน	10	3	3
อ.กระทุ่มแบน				
อ.บ้านแพ้ว				
รวม 28 อำเภอ	14	159	48	48

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน และบุคลากรในชุมชน โดยได้ดำเนินการคัดเลือกตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่มมาศึกษา ดังนี้

2.1 บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูที่สุ่มได้จากข้อ 1.3 จำนวน 48 โรงเรียน แบ่งเป็น

2.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ จำนวน 3 คน อาจารย์ใหญ่ จำนวน 32 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 48 คน

2.1.2 ครู ได้แก่ ครูที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้างานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 48 คน (ดังตารางที่ 2)

2.2 บุคลากรในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนของท้องถิ่น ผู้นำชุมชนของภาคเอกชน และผู้นำชุมชนของศาสนา ที่อยู่ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 จังหวัด โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

2.2.1 ผู้นำชุมชนของท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน จำนวน 12 คน ที่ปกครองในตำบลที่สุ่มได้ และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 36 คน ที่อยู่ในตำบลที่ไม่มีกำนันปกครอง เนื่องจากอยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลงการปกครองส่วนตำบล เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งสิ้น 48 คน

2.2.2 ผู้นำชุมชนของภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่อยู่ในตำบลที่สุ่มได้หรืออำเภอที่อยู่ในตำบลที่สุ่มได้ จำนวน 48 คน ในกรณีที่ตำบลนั้นมีสถานประกอบการอุตสาหกรรมมากกว่า 1 แห่ง จะใช้วิธีการสุ่มโดยการจับฉลาก

2.2.3 ผู้นำชุมชนของศาสนา ได้แก่ พระสงฆ์ ซึ่งเป็นเจ้าอาวาส หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสในวัดที่อยู่ใกล้โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในตำบลที่สุ่มได้ จำนวน 48 รูป (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างประชากรจำแนกตามประเภทบุคลากรในโรงเรียน
และบุคลากรในชุมชน

ประเภทตัวอย่างประชากร	จำนวนตัวอย่างประชากร
บุคลากรในโรงเรียน	
ผู้บริหารโรงเรียน	48
ครู	48
บุคลากรในชุมชน	
กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน	48
ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม	48
พระสงฆ์	48
รวม	240

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครู เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างและแบบปลายเปิดในรูปแบบตรวจรายการ โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สภาพของความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ในด้านการ
เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน การให้บริการด้านต่าง ๆ
แก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ของชุมชน การเสริมสร้าง
ความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน
กิจกรรมของโรงเรียน การวางแผนกำหนดนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายของ
โรงเรียนโดยชุมชน และการให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียน จำนวน 45 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ปัญหาของความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชนของท้องถิ่น ผู้นำชุมชน
ของภาคเอกชนและผู้นำชุมชนของศาสนา เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างและ
แบบปลายเปิดในรูปแบบตรวจรายการ โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สภาพของความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ในด้านการ
เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน การให้บริการด้านต่าง ๆ
แก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ของชุมชน การเสริมสร้าง
ความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน
กิจกรรมของโรงเรียน การวางแผนกำหนดนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายของ
โรงเรียนโดยชุมชน และการให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียน จำนวน 45 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ปัญหาของความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสำรวจข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่จะศึกษาสภาพและปัญหาของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ในด้านการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ของชุมชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การวางแผนกำหนดนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายของโรงเรียนโดยชุมชน และการให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียน จากเอกสารของโรงเรียน จำนวน 4 ฉบับ คือ สมุดบันทึกการประชุมกรรมการศึกษา สมุดภาพกิจกรรมของโรงเรียน แผนงานงาน/โครงการของโรงเรียน และสมุดขอใช้อาคารสถานที่ เป็นตารางตรวจสอบรายการ และบันทึกสาระเพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

ข. ขั้นตอนการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร จากหนังสือ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนงานศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบศึกษาเอกสาร

2. รวบรวมข้อมูลนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครู 1 ฉบับ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชนของท้องถิ่น ผู้นำชุมชนของภาคเอกชน และผู้นำชุมชนของศาสนา 1 ฉบับ และแบบสำรวจข้อมูลจากเอกสาร 1 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 3 ฉบับ

3. นำเครื่องมือทั้ง 3 ฉบับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ฉบับละ 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความง่ายง่ายของสำนวนภาษา การครอบคลุมเนื้อหา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับสมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. นำเครื่องมือทั้ง 3 ฉบับไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้นำชุมชนของท้องถิ่น ผู้นำชุมชนของภาคเอกชน และผู้นำชุมชนของศาสนา ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร กลุ่มละ 3 คน รวมเป็น 15 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาและข้อความ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย

6. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปใช้กับตัวอย่างประชากรที่ได้สุ่มไว้แล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยมีดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย

2. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังผู้นำชุมชนของท้องถิ่น ผู้นำชุมชนของภาคเอกชน ผู้นำชุมชนของศาสนา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน และสำรวจข้อมูลจากเอกสารของโรงเรียน จำนวน 48 โรงเรียนด้วยตนเองตั้งแต่เดือนกันยายน 2538 ถึงเดือนมกราคม 2539 ในการเก็บข้อมูลนี้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมดครบ 240 คน

สำหรับเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และครู โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ฉบับที่ 1 นั้น เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประมาณ 2 ชั่วโมง สถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน คือ ห้องผู้บริหาร และสัมภาษณ์ครูที่ห้องพักครู ส่วนการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนของท้องถิ่น ผู้นำชุมชนของภาคเอกชน และผู้นำชุมชนของศาสนา โดยใช้เครื่องมือฉบับที่ 2 นั้นใช้เวลาในการสัมภาษณ์ครั้งละ 1 ชั่วโมง สถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์กำหนดตามความสะดวกของผู้ถูกสัมภาษณ์ เช่น ที่บ้าน ที่โรงงานหรือบริษัท และที่วัด เป็นต้น

สำหรับการสำรวจข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยใช้เครื่องมือฉบับที่ 3 ศึกษาเอกสารจากทางโรงเรียน โดยใช้ห้องประชุมของโรงเรียนในการศึกษา เอกสารที่ทางโรงเรียนนำมามอบให้ ใช้เวลาในการศึกษาเอกสารประมาณ 2 ชั่วโมงในแต่ละโรง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียน และบุคลากรในชุมชน เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างและแบบปลายเปิดในรูปแบบการตรวจรายการ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

(ประคอง กรรณสูต, 2535)

2. ข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลจากเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยพิจารณาว่าถ้าโรงเรียนได้
บันทึกลงในเอกสารเล่มใดเล่มหนึ่ง ก็ถือว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานในด้านนั้น ๆ
โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย